

BS/131/2013

**STOSUNEK DO PROTESTÓW
ZWIĄZKOWYCH**

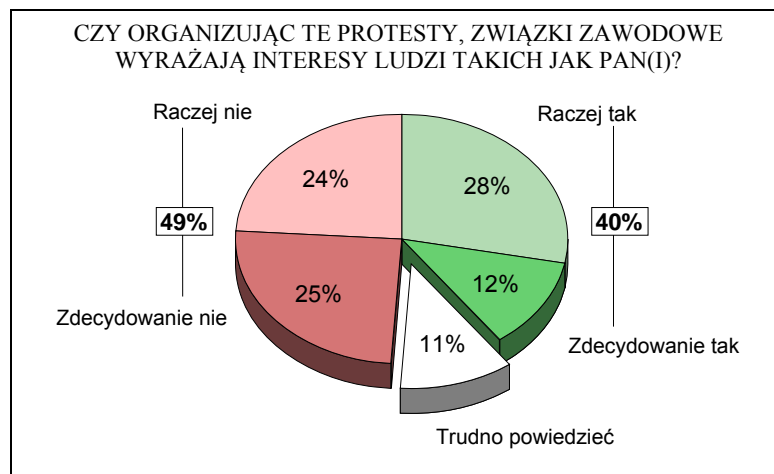

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2013 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

- ▶ Połowa respondentów (50%) poparła szeroko zapowiadaną akcję protestacyjną związkowców w obronie praw pracowniczych i przeciwko polityce rządu w tym zakresie, przeciwnych protestom było niespełna dwie piąte ankietowanych (37%).
- ▶ Jednak za poparciem dla związkowych protestów nie stoi równie silne przekonanie, że związki zawodowe reprezentują interesy zwykłych ludzi, a nie tylko swoje własne.

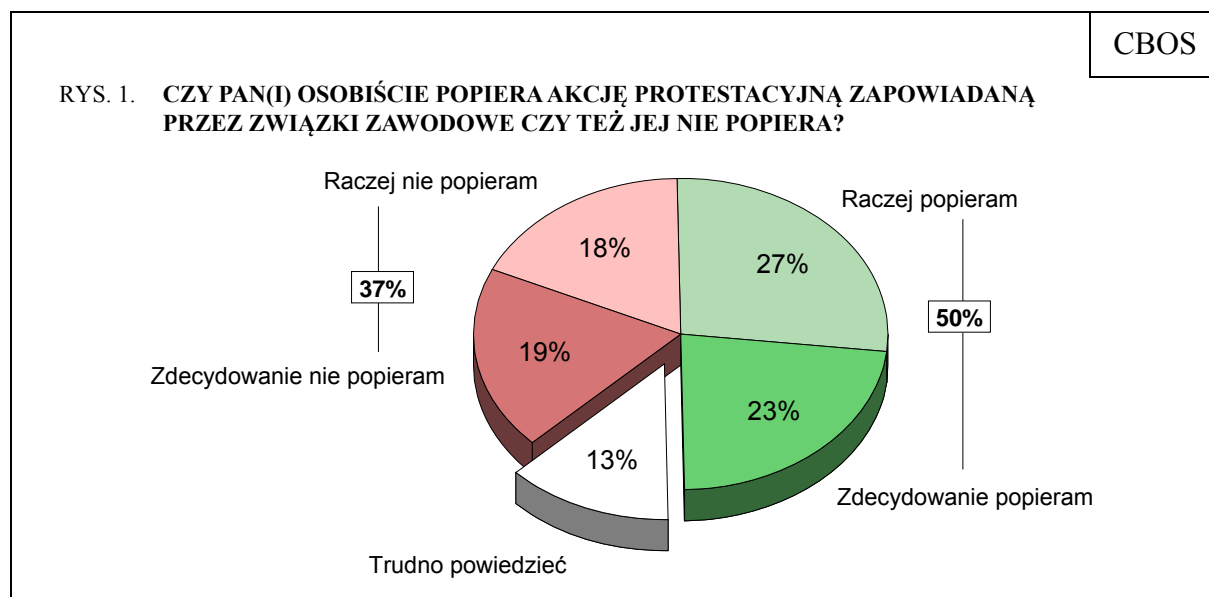

- ▶ Większa część ankietowanych krytycznie interpretuje motywacje związkowców organizujących wrześnie protesty w Warszawie i uważa, że były one bardziej wyrazem ambicji politycznych przywódców związkowych (47%) niż autentycznym protestem w obronie praw pracowniczych (38%).

Realizacja wrześnieowego badania CBOS¹ wypadła w większej części przed i – w mniejszej – w pierwszych dniach „tygodnia gniewu”, czyli w czasie głośnych protestów i manifestacji związkowych w Warszawie. Poprosiliśmy Polaków, by ustosunkowali się do protestów, które dla większości miały się odbyć, a dla niektórych już się odbywały przed budynkami ministerstw i na ulicach Warszawy.

Połowa respondentów (50%) poparła szeroko zapowiadaną akcję protestacyjną związkowców w obronie praw pracowniczych i przeciwko polityce rządu w tym zakresie, choć nieco większa część jej zwolenników wyraziła to poparcie w sposób umiarkowany. Niespełna dwie piąte badanych (37%) zadeklarowało, iż są przeciwni tej akcji.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (280) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 5–12 września 2013 roku na liczącej 911 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

W kwietniu bieżącego roku, przed zapowiadanymi wówczas protestami organizowanymi przez NSZZ „Solidarność”, zadaliśmy podobne pytanie. Wówczas nieco mniejszy odsetek badanych wyrażał poparcie dla zapowiadanej inicjatywy (47%), minimalnie mniej było również jej przeciwników (35%). Obecnie – być może dlatego, że nieco pogorszyły się nastroje pracowników² – większy odsetek badanych wyraził poparcie dla protestów. Nie jest to jednak duża zmiana; podobnie bliski granicy błędu statystycznego jest wzrost liczby przeciwników.

Tabela 1

Czy Pan(i) osobiście popiera akcję protestacyjną zapowiadaną przez związki zawodowe czy też jej nie popiera?	IV 2013*		IX 2013	
	w procentach			
Zdecydowanie popieram	18	47	23	50
Raczej popieram	29		28	
Raczej nie popieram	20	35	18	37
Zdecydowanie nie popieram	15		19	
Trudno powiedzieć	18		13	

* W kwietniu pytanie brzmiało: Czy Pan(i) osobiście popiera akcję protestacyjną zapowiadaną przez NSZZ Solidarność czy też jej nie popiera?

Wydaje się, że do poparcia związkowych protestów najsilniej motywują sympatie partyjne i poglądy polityczne. Aż 85% zwolenników PiS, czyli najsilniejszego konkurenta rządzącej partii, popiera protesty. Za akcją związkowców opowiada się także ponad połowa zdeklarowanych wyborców SLD, niespełna połowa sympatyków współrządzącego PSL oraz opozycyjnego Ruchu Palikota, chociaż w elektoracie RP przewagę mają przeciwnicy protestów. Nieprzychylni protestom są w zdecydowanej większości wyborcy PO. Zwolennikami protestów jest ponad połowa osób niegłosujących i przeważająca część wyborców niezdecydowanych.

Tabela 2

Elektoraty	Czy Pan(i) osobiście popiera akcję protestacyjną zapowiadaną przez związki zawodowe czy też jej nie popiera?		
	Popieram	Nie popieram	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS	85	8	7
SLD	56	43	1
PSL	47	37	16
RP	48	52	0
PO	12	80	8
Niezdecydowani	48	34	18
Niegłosujący	52	32	16

² W kwietniu 2013 16% osób aktywnych zawodowo twierdziło, że sytuacja w ich zakładzie pracy jest zła, obecnie taką opinię podziela 18% mających zatrudnienie.

Silę politycznych motywacji najbardziej wyraziście pokazuje zależność między poparciem dla związkowych protestów a deklarowanymi poglądami politycznymi. Jeśli wziąć pod uwagę tradycyjne rozumienie pojęć lewica i prawica, zadziwiające wydaje się to, że protesty popiera ponad połowa osób deklarujących prawicowe poglądy polityczne (52%) i połowa centrowców (50%), natomiast wśród osób określających swoje poglądy jako lewicowe więcej jest tych, którzy protestów nie popierają (49%) niż tych, którzy akceptują ich przesłanie (45%).

Tabela 3

Deklarowane poglądy polityczne	Czy Pan(i) osobiście popiera akcję protestacyjną zapowiadaną przez związki zawodowe czy też jej nie popiera?		
	Popieram	Nie popieram	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Lewica	45	49	6
Centrum	50	37	13
Prawica	52	40	8
Trudno powiedzieć	53	26	21

Związkową akcję protestacyjną w mniejszym stopniu niż zwolennicy PiS popierają sami członkowie związków zawodowych. Trzy piąte respondentów mających pracę i należących do jakiegoś związku zawodowego (60%) popiera akcję protestacyjną zorganizowaną w Warszawie. Wśród pracujących, nienależących do związków zawodowych, podobnie jak wśród niepracujących, poparcie dla manifestacji związkowych deklaruje połowa ankietowanych.

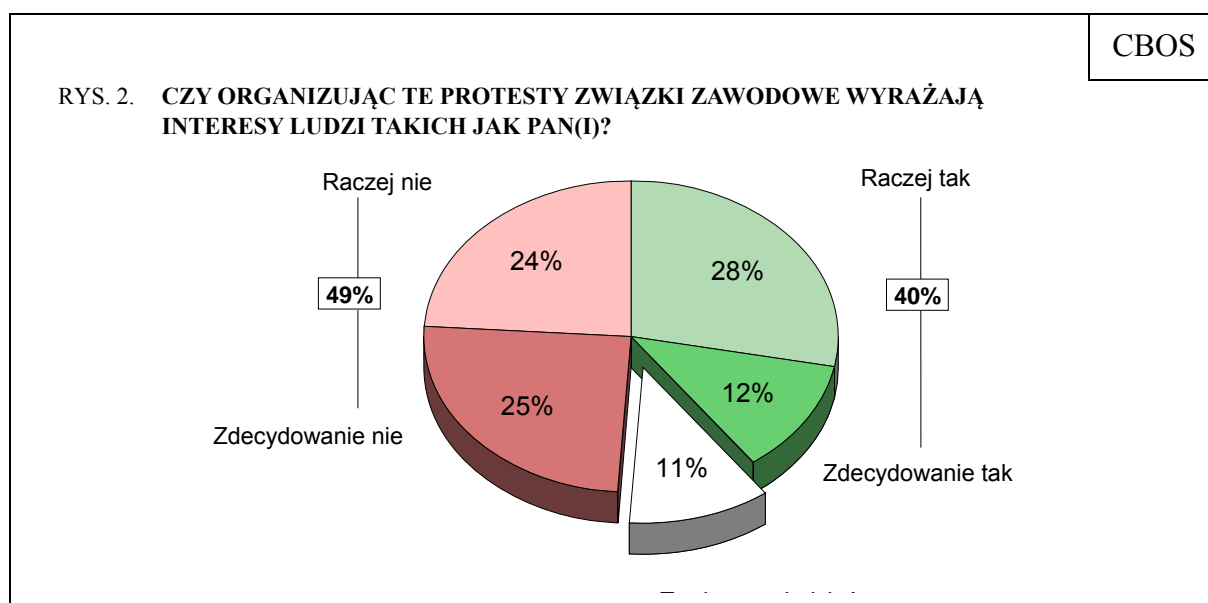
Tabela 4

Przynależność związkowa	Czy Pan(i) osobiście popiera akcję protestacyjną zapowiadaną przez związki zawodowe czy też jej nie popiera?		
	Popieram	Nie popieram	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Pracujący, należący do związków zawodowych	60	30	10
Pracujący, nienależący do związków zawodowych	50	40	11
Niepracujący	50	37	14

Wśród grup społeczno-zawodowych związkowe protesty najsilniej popierają robotnicy wykwalifikowani (67%), a także gospodynie domowe (66%), osoby bezrobotne (62%) oraz uczniowie i studenci (61%). Nie tylko osoby uczące się, ale w ogóle ludzie młodzi mający od 18 do 24 lat, częściej niż inne grupy wiekowe, mają ochotę protestować przeciw polityce

rządu (60%). Natomiast najwięcej przeciwników związkowych protestów znajdujemy wśród osób pracujących na własny rachunek (65%).

Za akceptacją protestów nie stoi jednak przekonanie, że związki zawodowe reprezentują interesy wszystkich, a nie tylko swoje własne, czyli związkowców i ich przywódców. Prawie połowa ankietowanych (49%) uważa, że związki zawodowe organizując protesty nie wyrażają interesów zwykłych Polaków, natomiast dwie piąte (40%) jest zdania, że walczą o sprawy ludzi im podobnych.

Co zrozumiałe, osoby popierające związkowe protesty w większości sądzą, że związki zawodowe wyrażają ich interesy, natomiast większość osób, które nie popierają protestów ma odmienne zdanie na ten temat. Można zatem sądzić, że respondenci nie popierają tych protestów, ponieważ nie są przekonani, że związki zawodowe reprezentują ich interesy.

Tabela 5

Czy Pan(i) osobiście popiera akcję protestacyjną zapowiadaną przez związki zawodowe czy też jej nie popiera?	Czy organizując te protesty związki zawodowe wyrażają interesy ludzi takich jak Pan(i)?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Popieram	69	23	8
Nie popieram	8	86	6
Trudno powiedzieć	17	43	40

Z protestami związkowymi w największym stopniu utożsamiają się wyborcy PiS – 65% spośród nich uważa, że związki zawodowe reprezentują ich interesy. Podobne przekonanie deklaruje także ponad połowa zwolenników SLD (53%). Natomiast większość

wyborców pozostałych partii obecnych w parlamencie (RP, PSL i PO) sądzi, że podczas tych protestów związkowcy nie reprezentują ich interesów. Osoby niezdecydowane oraz niegłoszące mają na ten temat podzielone opinie, choć również wśród nich przeważa pogląd, że organizując protesty, związki zawodowe nie wyrażają ich interesów.

Tabela 6

Elektoraty	Czy organizując te protesty, związki zawodowe wyrażają interesy ludzi takich jak Pan(i)?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS	65	26	9
SLD	53	45	1
RP	37	59	4
PSL	28	59	12
PO	11	83	6
Niezdecydowani	40	46	14
Niegłoszący	40	44	16

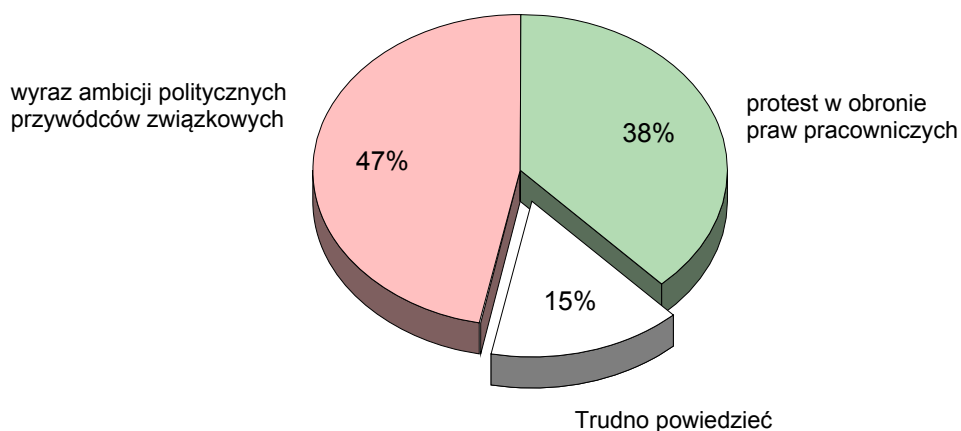
Członkowie związków zawodowych w większości identyfikują się ze strajkami, choć warto zauważyć, że spora grupa spośród nich (33%) nie uważa, by protesty organizowane w Warszawie dobrze służyły ich interesom. Ponad połowa pracujących, nienależących do żadnych związków jest zdania, że związki zawodowe nawet protestując pod hasłami obrony praw pracowniczych nie wyrażają ich interesów (52%), odmienną opinię na ten temat ma nieco ponad dwie piąte (41%) nie-związkowców.

Tabela 7

Przynależność związkowa	Czy organizując te protesty, związki zawodowe wyrażają interesy ludzi takich jak Pan(i)?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Pracujący, należący do związków zawodowych	62	33	5
Pracujący, nienależący do związków zawodowych	41	52	7
Niepracujący	37	48	15

Większa część ankietowanych (47%) krytycznie interpretuje motywacje związkowców organizujących wrześnie protesty w Warszawie i uważa, że są one wyrazem ambicji politycznych przywódców związkowych. W to, że protesty central związkowych są przejawem autentycznego wzburzenia stanem praw pracowniczych, wierzy 38% ankietowanych.

RYS. 3. CZY, PANA(I) ZDANIEM, ZAPOWIADANE PRZEZ ZWIĄZKI ZAWODOWE PROTESTY I STRAJKI TO PRZED E WSZYSTKIM:

Wśród ankietowanych związkowców zdania na temat motywów zorganizowania wrześnieowych manifestacji są dość podzielone: większy odsetek uważa, że są one wyłącznie protestem w obronie praw pracowniczych (44%), a mniejszy (35%), że są przejawem ambicji politycznych przywódców związkowych. Pozostali ankietowani częściej skłaniają się do krytycznej wobec przywódców związkowych interpretacji tych protestów.

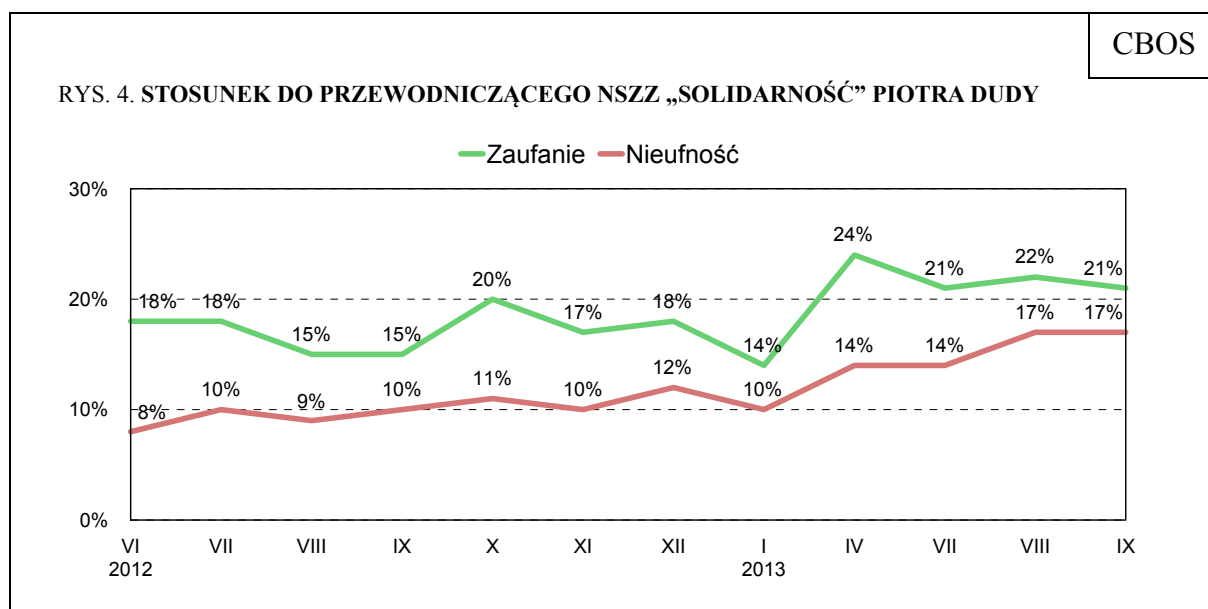
Tabela 8

Przynależność związkowa	Czy, Pana(i) zdaniem, zapowiadane przez związki zawodowe protesty i strajki to przede wszystkim:		
	protest w obronie praw pracowniczych	wyraz ambicji politycznych przywódców związkowych	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Pracujący, należący do związków zawodowych	44	35	21
Pracujący, nienależący do związków zawodowych	37	50	13
Niepracujący	38	46	15

Interesujące, że na podobne pytanie zadane przed protestami organizowanymi przez NSZZ Solidarność na wiosnę tego roku, odpowiedzi były bardziej korzystne dla związkowców. W kwietniu 2013 roku większa część badanych (43%) uznała, że manifestacja „Solidarność” jest wyrazem protestu wobec stanu praw pracowniczych, niż że są przejawem ambicji politycznych przewodniczącego związku Piotra Dudy (33%).

		CBOS
<p>Czy, Pana(i) zdaniem, strajki organizowane ostatnio przez NSZZ „Solidarność”, to przede wszystkim:</p>		IV 2013
– protest w obronie praw pracowniczych		43%
– wyraz ambicji politycznych przewodniczącego NSZZ „Solidarność” Piotra Dudy		33%
Trudno powiedzieć		24%

Ta niewielka, ale jakościowo znacząca różnica ocen może wynikać z kilku czynników – ze zmiany opinii ankietowanych, albo też z mniej przychylniej atmosfery wobec tych protestów kreowanej w mediach lub wreszcie z faktu, że inne związki zawodowe mają trochę gorsze notowania niż NSZZ „Solidarność”. We wrześniu działalność związku NSZZ „Solidarność” pozytywnie oceniło 33% ankietowanych, jednocześnie taki sam odsetek wyraził krytyczną opinię na jego temat (33%). Gorzej natomiast zostały ocenione związki zrzeszone w OPZZ (23% głosów pozytywnych, przy 28% głosów krytycznych). Być może także sam przewodniczący NSZZ „Solidarność” Piotr Duda cieszy się wśród Polaków lepszą opinią niż niewymienieni z nazwiska przywódca związkowi *in gremio*. Warto w tym miejscu dodać, że w naszym rankingu zaufania Piotr Duda uzyskał we wrześniu 21% głosów zaufania, przy 17% deklaracji nieufności wobec jego osoby.

Termin wrześniowego sondażu sprawił, że mogliśmy zbadać tylko oczekiwania respondentów związane ze związkowymi protestami, a nie ocenę ich przebiegu i skutków politycznych. Polacy z pewną rezerwą podeszli do protestów zorganizowanych przez centrale związkowe. Choć większa część je poparła, to jednak wynikało to raczej – jak się wydaje – z ogólnego stanu nastrojów społecznych niż z przekonania, że związkowcy dobrze reprezentują interesy zwykłych ludzi i walczą o ich prawa. W wymiarze politycznym wrześniowe protesty w większym stopniu poparli zwolennicy prawicy niż tradycyjnego bastionu związkowców – lewicy, wśród elektoratów partyjnych najbardziej podobały się one wyborcom PiS.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1

		Czy Pan(i) osobiście popiera akcję protestacyjną zapowiadaną przez związki zawodowe czy też jej nie popiera?			Liczba osób
		Popieram	Nie popieram	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		50	37	13	908
Płeć	Mężczyźni	50	40	10	441
	Kobiety	51	34	15	467
Wiek	18-24 lata	60	27	13	107
	25-34	54	31	15	184
	35-44	55	33	12	155
	45-54	47	39	13	148
	55-64	53	39	8	158
	65 lat i więcej	34	52	14	156
Miejsce zamieszkania	Wieś	55	28	17	359
	Miasto do 19 999	48	39	13	141
	20 000 - 99 999	47	44	9	173
	100 000 - 499 999	53	40	6	139
	500 000 i więcej mieszk.	38	51	10	97
Wykształcenie	Podstawowe	51	33	16	198
	Zasadnicze zawodowe	61	30	10	227
	Średnie	49	39	11	305
	Wyższe	38	48	14	179
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	37	49	14	79
	Średni personel, technicy	46	48	6	39
	Pracownicy adm.-biurowi	45	34	21	55
	Pracownicy usług	45	47	8	46
	Robotnicy wykwalifikowani	67	23	10	105
	Robotnicy niewykwalifik.	55	33	12	49
	Rolnicy	57	27	16	56
	Pracujący na własny rach.	33	65	2	28
Bierni zawodowo	Renciści	39	42	19	71
	Emeryci	42	48	10	193
	Uczniowie i studenci	61	26	13	68
	Bezrobotni	62	26	12	51
	Gospodynie domowe i inni	66	20	15	68
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	49	37	14	99
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	49	42	9	74
	sekt. pryw. poza rolnict.	51	38	11	201
	prywatnym gosp. rolnym	56	29	15	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	57	27	16	127
	501-750	48	37	15	111
	751-1000	54	39	7	120
	1001-1500	49	41	10	154
	Powyżej 1500 zł	42	49	9	169
Ocena własnych war. mater.	Złe	58	30	12	109
	Średnie	52	34	14	418
	Dobre	46	43	11	381
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	55	26	18	42
	Raz w tygodniu	56	32	11	421
	1-2 razy w miesiącu	45	35	21	137
	Kilka razy w roku	44	48	9	205
	W ogóle nie uczestniczy	45	44	11	104
Poglądy polityczne	Lewica	45	49	6	151
	Centrum	50	37	13	319
	Prawica	52	40	8	238
	Trudno powiedzieć	53	26	21	200

Tabela 2

		Czy organizując te protesty związki zawodowe wyrażają interesy ludzi takich jak Pan(i)?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		40	49	11	909
Płeć	Mężczyźni	40	50	10	441
	Kobiety	40	47	13	468
Wiek	18-24 lata	47	38	15	107
	25-34	47	44	8	184
	35-44	46	45	9	155
	45-54	43	48	9	149
	55-64	37	56	7	157
	65 lat i więcej	20	58	22	156
Miejsce zamieszkania	Wieś	44	40	16	358
	Miasto do 19 999	35	56	9	142
	20 000 - 99 999	41	51	9	173
	100 000 - 499 999	38	52	11	139
	500 000 i więcej mieszk.	32	63	5	97
Wykształcenie	Podstawowe	43	33	23	198
	Zasadnicze zawodowe	46	45	9	228
	Średnie	39	53	8	305
	Wyższe	29	63	8	179
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	27	65	8	79
	Średni personel, technicy	47	49	3	39
	Pracownicy adm.-biurowi	49	42	10	56
	Pracownicy usług	38	57	5	46
	Robotnicy wykwalifikowani	55	36	9	106
	Robotnicy niewykwalifik.	43	44	13	49
	Rolnicy	44	44	12	56
Bierni zawodowo	Pracujący na własny rach.	21	72	7	27
	Renciści	40	48	12	71
	Emeryci	25	58	18	193
	Uczniowie i studenci	49	37	14	68
	Bezrobotni	47	41	12	51
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	49	39	12	68
	inst. państw., publicznej	49	43	8	100
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	39	55	6	74
	sekt. pryw. poza rolnict.	40	52	8	200
	prywatnym gosp. rolnym	42	47	11	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	56	34	10	127
	501-750	40	51	9	111
	751-1000	41	50	9	120
	1001-1500	37	48	15	154
	Powyżej 1500 zł	32	62	6	169
Ocena własnych war. mater.	Złe	44	42	13	110
	Średnie	40	47	13	419
	Dobre	38	52	9	380
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	41	38	21	43
	Raz w tygodniu	46	42	12	421
	1-2 razy w miesiącu	31	52	17	137
	Kilka razy w roku	33	58	9	205
	W ogóle nie uczestniczy	40	56	4	104
Poglądy polityczne	Lewica	34	60	6	151
	Centrum	37	52	11	319
	Prawica	45	48	7	238
	Trudno powiedzieć	42	36	23	201

Tabela 3

		Czy, Pana(i) zdaniem, zapowiadane przez związki zawodowe protesty i strajki to przede wszystkim:			Liczba osób
		protest w obronie praw pracowniczych	wyraz ambicji politycznych przywódców związkowych	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		38	47	15	908
Płeć	Mężczyźni	36	49	15	441
	Kobiety	40	45	15	467
Wiek	18-24 lata	44	42	14	107
	25-34	45	41	14	183
	35-44	48	39	13	155
	45-54	35	51	14	150
	55-64	34	51	15	158
	65 lat i więcej	23	57	19	155
Miejsce zamieszkania	Wieś	39	41	19	357
	Miasto do 19 999	37	52	11	142
	20 000 - 99 999	39	47	13	173
	100 000 - 499 999	37	50	12	139
	500 000 i więcej mieszk.	34	55	11	97
Wykształcenie	Podstawowe	39	37	24	196
	Zasadnicze zawodowe	46	42	12	228
	Średnie	39	52	9	303
	Wyższe	27	56	17	179
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	31	52	17	79
	Średni personel, technicy	37	47	16	39
	Pracownicy adm.-biurowi	33	49	18	56
	Pracownicy usług	38	57	5	46
	Robotnicy wykwalifikowani	44	41	15	105
	Robotnicy niewykwalifik.	35	40	25	49
	Rolnicy	55	29	17	56
	Pracujący na własny rach.	18	76	5	28
Bierni zawodowo	Renciści	39	49	11	71
	Emeryci	28	53	18	192
	Uczniowie i studenci	44	42	14	67
	Bezrobotni	43	46	11	52
	Gospodynie domowe i inni	57	35	8	68
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	31	47	22	100
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	35	52	13	74
	sekt. pryw. poza rolnict.	38	49	12	200
	prywatnym gosp. rolnym	54	29	17	60
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	54	36	10	127
	501-750	39	48	14	111
	751-1000	35	51	14	119
	1001-1500	39	46	15	154
	Powyżej 1500 zł	30	58	12	169
Ocena własnych war. mater.	Złe	39	42	19	111
	Średnie	37	47	16	419
	Dobre	39	48	12	378
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	40	47	13	43
	Raz w tygodniu	42	40	18	419
	1-2 razy w miesiącu	36	48	16	137
	Kilka razy w roku	34	55	11	206
	W ogóle nie uczestniczy	30	58	11	103
Poglądy polityczne	Lewica	34	59	8	151
	Centrum	34	52	13	318
	Prawica	43	46	11	238
	Trudno powiedzieć	42	31	28	201